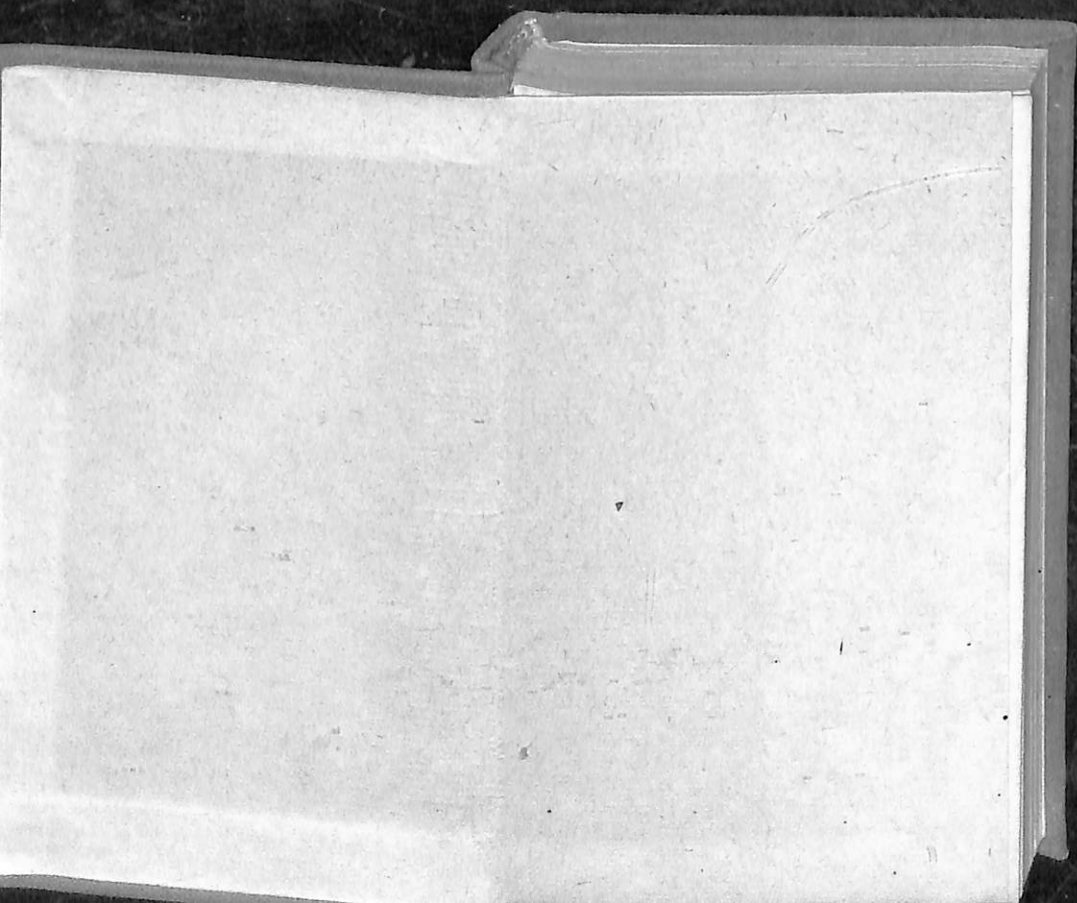

Київ
1966

Я

УКРАЇНСЬКІ

ПІСНІ

ПРО КОХАННЯ

СТРУНИ СЕРЦЯ

Видавництво художньої
літератури «Дніпро»

y
C87

7-4-3
52-66

НАРОДНІ ПІСНІ

ОЙ ДІВЧИНО, ШУМИТЬ ГАЙ

«Ой дівчино, шумить гай,
Кого любиш,— забувай, забувай.
Ой дівчино, шумить гай,
Кого любиш,— забувай!»

«Нехай шумить ще й гуде,
Кого люблю,— мій буде, мій буде.
Нехай шумить ще й гуде,
Кого люблю,— мій буде!»

«Ой дівчино, серце моє,
Чи підеш ти за мене, за мене?
Ой дівчино, серце моє,
Чи підеш ти за мене?»

«Не піду я за тебе:
Нема хати у тебе, у тебе.
Не піду я за тебе:
Нема хати у тебе».

«Підем, серце, в чужую,
Поки свою збудую, збудую.
Підем, серце, в чужую,
Поки свою збудую».

«Постав хату з лободи,
А в чужую не веди, не веди.
Постав хату з лободи,
А в чужую не веди.

Чужа хата така,
Як свекруха лихая, лихая.
Чужа хата така,
Як свекруха лихая.

Хоч не лас, так бурчить,
А все ж вона не мовчить, не мовчить.
Хоч не лас, так бурчить,
А все ж вона не мовчить».

ВЗЯВ БИ Я БАНДУРУ

Взяв би я бандуру
Та й загравав, що знав,
Через ту дівчину
Бандуристом став.

А все через очі,
Коли б я їх мав,
За ті карі очі
Душу я б віддавав.

Марусино, серце,
Пожалій мене,
Візьми моє серце,
Дай мені своє.

Де Крим за горами,
Де сонечко сяє,
Там моя голубка
З жалю завмирає.

Взяв би я бандуру
Та й загравав, що знав.
Через ті очі
Бандуристом став.

ОЙ ТИ, ДІВЧИНО ЗАРУЧЕНАЯ

«Ой ти, дівчино зарученая,
Чого ти ходиш засмученая?» —
«Ой як я маю весела бути,
Кого я люблю, тяжко забути».

«Ой ти, дівчино, чорнії очі,
І вдень ся журиш і не спиш вночі». —
«Чорнії очі принаду дали,
Душу і тіло враз з життям взяли».

«Ой ти, дівчино, мислями блудиш!
Сама не знаєш, кого ти любиш!» —
«Ой знаю, знаю, кого кохаю,
Тільки не знаю, з ким жити маю».

ТИХО, ТИХО ДУНАЙ ВОДУ НЕСЕ

Тихо, тихо Дунай воду несе,
А ще тихше дівка косу чеше.

Вона чеше та й на Дунай несе:
«Пливи, косо, тихо за водою!

Пливи, косо, тихо за водою,
А я піду услід за тобою!

Припливемо к зеленому лугу,
Скажу тобі всю свою притугу».

В темнім лузі явір зелененький,
Під явором коник вороненький.

Під явором коник вороненький,
На конику козак молоденький.

Сидить собі, на скрипочку грас,
Струна струні стиха промовляє:

«Нема краю тихому Дунаю,
Нема впину вдовиному сину.

Нема впину вдовиному сину,
Що звів з ума молоду дівчину».

ПРИЇХАЛИ ТРИ КОЗАКИ

Приїхали три козакі,
Та всі три однакі.

Питаються: «Марусенька
У котрій хаті?»

Один стоїть край віконця,
Другий коня в'яже,
Третій стоїть під дверима,
«Добрий вечір,— каже.—

Добрий вечір, стара мати,
Дай води напиться.
Пусти дочку на вулицю,
Ой хоч подивиться!»

«Стоїть вода у ставочку,
Коли хоч,— напийся.
Сидить дочка край віконця,
Коли хоч,— дивися!»

«Непогожа в ставу вода —
Піду до криниці.
Незвичайна дочка твоя —
Піду до вдовиці!

У вдовиці дві світлиці,
Ще й третя кімната.
А в дівчини одна хата,
Та й та не прибрата.

У вдовиці дві світлиці,
Гарні вечорниці.
Стоять чари заправлені
В горшку на полиці».

ОЙ НЕ СВИТИ, МІСЯЧЕНЬКУ

Ой не світи, місяченьку,
Не світи нікому,
Тільки світи миленькому,
Як іде додому!

Світи йому ранесенько
Та й розганяй хмари,
А як же він іншу має,
То зайді за хмари!

Світив місяць, світив ясний
Та й зайшов за тини;
А я, бідна, гірко плачу —
Зрадив мене милий!

ОДНА ГОРА ВИСОКАЯ

Одна гора високая,
А другая низька...
Одна мила далекая,
А другая близька.

У цієї, близької,
Воли та корови,
А в тієї, далекої,
Та чорнії брови.

У цієї, близької,
Воли поздиhaють,
А в тієї, далекої,
Брівки не злиняють.

У цієї, близької,
Рушник на кілочку,
А в тієї, далекої,
Брови на шнурочку.

Ой я цюю, близькую,
Людам подарую,
А до тої, далекої,
Пішки помандрую!

ДОЩИК, ДОЩИК

Дощик, дощик
Крапас дрібненько...
Я ж думала, я ж думала —
Запорожець, ненько!

Коли б знала, коли б знала,
Відкіль виглядати,
То б найняла, заставила
Стежку промітати.

Аж він іде, аж він іде,
Ступас дрібненько,—
Тож то милий, тож то любий,
Дивітеся, ненько!

Дощик, дощик,
Аж із стріхи капотить...
Розсердився мій миленький,
Аж ногами тупотить.

Розсердився, розгнівився
Мій милий на мене,
А як гляне,— серце в'яне
І в його, і в мене!

Ой зійди, зійди, ясен місяцю

«Ой зійди, зійди,
Ясен місяцю,
Як млинове коло!..
Ой вийди, вийди,
Серце-дівчино,
Та промов до мене слово!»

«Ой і рада б я
Та виходити
І з тобою говорити,
Так судять-гудять
Вражії люди,
Хотять же нас розлучити!

Ой не бий, мати,
І не лай, мати,
Та не роби каліченьки.
Зав'яжи очі
Темної ночі
Та веди до річеньки!

А як приведеш
Та до річеньки,

Розв'яжи карі очі:
Нехай гляну я
Та подивлюся,
З світом білим попрощаюся!

Ой світе ясний,
Світе прекрасний,
Як на тобі тяжко жити,
Ой іще тяжче
Молодесенькій,
Не наживишесь, умирати!»

ОЙ У ПОЛІ ТРИ КРИНИЧЕНЬКИ

Ой у полі три криниченьки,
Любив козак три дівчиноньки:
Чорняву та біляву,
Третю руду та погану.

«Що чорняву від душі люблю,
З білявою залицяюся,
А з рудою, препоганою,
Піду, мабуть, розпрощаюся!»

Не всі ж тії та й сади цвітуть,
Що весною розвиваються!
Не всі ж тії та й вінчаються,
Що любляться та кохаються!

Половина тих садів цвіте,
Половина обсапнається.
Одна пара та й вінчається,
А друга розлучається.

«Чи я ж тобі та й не казала,
Як стояли під світлицею:
«Не їдь, не їдь та у Крим по сіль,
Бо застанеш молодницею!»

«Любив я тебе дівчиною,
Любитиму молодницею,
Довго, довго та й буду ждати,
Покіль станеш удовницею!»

ПЛИВЕ ЧОВЕН

Пливе човен, води повен,
Та все хлоп-хлоп-хлоп-хлоп! 3

Іде козак до дівчини
Та все туп-туп-туп-туп! 3

Пливе човен, води повен,
Та й накритий листом. 3

Не хвалися, дівчинонько,
Червоним намистом, 3

Бо прийдеться-доведеться
Намисто збувати, 3

Молодому козакові
Тютюн купувати! 3

Пливе човен, води повен,
Та й накрився лубом. 3

Ой не хвастай, козаченьку,
Кучерявим чубом, 3

Бо прийдеться-доведеться
Під аршини ставати. 3

Молодого козаченька
В військо віддавати! 3

ОЙ ТИ, ДІВЧИНО, ГОРДА
ТА ПИПНА

«Ой ти, дівчино,
Горда та пипна,
Чом ти до мене
Звечора не вийшла?»

} 2

Чи не була дома,
Чи куди ходила,
Чи кого другого,
Серце, полюбила?»

} 2

«Ой як я маю
До тебе ходити?
Кругом живуть воріженьки,
Будуть нас судити!»

} 2

«Ой нехай судять
Да на своє лихо!
Ми з тобою, моє серце,
Любімося тихо.

} 2

Ой нехай судять,
Да як розуміють:

Прийде тая годинилька,
Що всі поніміють!

} 2

Росла калина
Близько озера:
Чогось моя миленькая
Смутна, невесела.

} 2

«Ой як же, милий,
Веселою бути?
Полюбила козаченька —
Одбивають люди».

} 2

ОЙ НЕ ШУМИ, ЛУЖЕ

«Ой не шуми, луже,
Зелений байраче!..
Не плач, не журися,
Молодий козаче!»

«Не сам же я плачу,
Плачуть карі очі!
Що нема спокою
Ані вдень, ні вночі.

Сусіди близькії —
Вороги тяжкії:
Не дають ходити,
Дівчину любити.

Я ж буду ходити,
І буду любити,
Ще й до себе візьму,
Буду з нею жити!

Як умру я, мила,
А ти будеш жива,
Чи згадаєш, мила,
Де моя могила?

А моя могила
Край синього моря,
Де була між нами
Тихая розмова!

Зійдеш на могилу,
Та не сумуй дуже —
Спогадають люди,
Що любились дуже!

Зійдеш на могилу —
Не труси землю,
Бо сама вважаєш,
Як тяжко під нею!

Ой тим воно тяжко —
Любилися важко,
Тим воно тяженько —
Любились вірненько!»

В КІНЦІ ГРЕБЛІ ШУМЛЯТЬ ВЕРБИ

В кінці греблі шумлять верби,
Що я насадила...
Нема того козаченька,
Що я полюбила.

Ой немає козаченька —
Поїхав за Десну;
Рости, рости, дівчинонько,
На другу весну!

Росла, росла дівчинонька
Та й на порі стала;
Ждала, ждала козаченька
Та й плакати стала.

Ой не плачте, карі очі, —
Така ваша доля:
Полюбила козаченька,
При місяці стоя!

Зелененькі огірочки,
Жовтенькі цвіточки...
Нема мого миленького,
Плачуть карі очки!

ОЙ НА ГОРУ КОЗАК ВОДУ НОСИТЬ

Ой на гору козак воду носить,
Дівчинонька козаченька просить:
«Козаченьку, мій собою,
Візьми мене із собою,
Помандрую я з тобою!»

Не сама ж я по садочку ходила,
Миленького за рученьку водила,
Цілувала-милувала,
До серденька пригортала, —
Я ж думала, що він буде мій!

А мій милий та й на гору на круту,
А я його оченьками проведу,
Оченьками каренькими,
Брівоньками рівненькими,
Слізоньками дрібненькими.

«Козаченько, ти сухотонько моя,
Кажуть люди, що не буду я твоєю!
Кажуть люди, сама бачу,
Не раз, не два на день плачу:
Я ж думала, що ти будеш мій!»

ОЙ ХМЕЛЮ Ж МІЙ, ХМЕЛЮ

«Ой хмелю ж мій, хмелю,
Хмелю зелененький,
Де ж ти, хмелю, зиму зимував,
Що й не розвивався?»

«Зимував я зиму,
Зимував я другу,
Зимував я в лузі на калині
Та й не розвивався!..»

«Ой сину ж мій, сину,
Сину молоденький,
Де ж ти, сину, нічку ночував,
Що й не роззувався?»

«Ночував я нічку,
Ночував я другу,
Ночував я у тої вдовиці,
Що сватати буду!»

«Ой сину ж мій, сину,
Ти моя дитино,
Не женися на тій удовиці,
Бо щастя не буде!»

Бо вдовине серце —
Як осіннє сонце:
Воно світить, світить, та не гріє,
Все холодом віє.

А дівоче серце —
Як весняне сонце:
Ой хоч воно та й хмарнесеньке,
А все теплесеньке!»

ЯКБИ МЕНІ НЕ ТИНОЧКИ

Якби мені не тиночки
Та й не перелази,
Ходив би я до дівчини
По чотири рази.

Якби мені не тиночки
Та й не перетинки,
Ходив би я до дівчини
Та й щовечоринки.

Галю, серце, рибко моя,
Що мені казати,
Хотів би я тебе одну
Цілий вік кохати.

ОЙ ПРИ ЛУЖКУ, ПРИ ЛУЖКУ

Ой при лужку, при лужку,
При широкім полі,
При великім табуні
Кінь гуля по волі.

Кінь гуля по волі,
Козак — по неволі...
Ой піймаю, загнуздаю
Шовковой уздою.

Ой піймаю, загнуздаю
Шовковой уздою,
Вдарю шпорами під боки —
Кінь летить стрілою.

«Ой лети, лети, мій коню,
Та й вихром несися,
Проти милої двора
Стойма становися!

Стойма становися
Та вдар копитами,
Чи не вийде дівчинонька
З чорними бровами».

Ой не вийшла дівчинонька,
Вийшла її мати:
«Здоров, здоров, любий зятю,
Пожалуй у хату!»

«Я не хочу в хату,
Хочу у світлицю,
Розбуджу солодкий сон,
Красную дівицю!»

Дівчинонька встала,
Свій сон розказала,
Правою ручкой обняла
Та й поцілувала.

ПОСАДИЛА ОГІРОЧКИ

Посадила огірочки
Близько над водою,
Поливала огірочки
Дрібною сльозою.

Ростить, ростить, огірочки,
В чотири листочки!..
Не бачила миленького
Аж три вечорочки!

На четвертий побачила,
Як череду гнала,
Не сказала «добри вечір»,
Бо мати стояла.

Летить орел сизокрилий
Та й, летючи, криче:
«Перекажи дівчиноньці,
Що за мною плаче!

Нехай вона та й не плаче,
Бо я не журюся;
Нехай вона заміж іде,
А я оженися!»

«Бодай тебе та й женила
Лихая година.
Ізв'язала мені руки
Малая дитина!»

У СУСІДА ХАТА БІЛА

У сусіда хата біла,
У сусіда жінка мила,
А у мене ні хатинки,
Нема щастя, нема жінки.

Є у мене сусідонька —
Люба, мила дівчинонька,
Та не знаю, що робить,
Бо боюсь туди ходить.

Сідлай, хлопче, вороного,
А собі бери другого,
Та поїдем погуляєм,
У сусіда побуваєм!

«Будь здорова, сусідонько,
Люба, мила дівчинонько,
Ой яка ж ти гарнесьенька,
Як сніжочок білесьенька!»

«Годі, годі жартувати,
Ось іде і стара мати!» —
«Ой здорова будь, матусю,
Я приїхав по Ганнусю!

Ой здорова будь, матусю,
Я приїхав по Ганнусю,
Хочу бути тобі рідною,
Ти будь ненькою мосю!»

НА ГОРОДІ ВЕРБА РЯСНА

На городі верба рясна. 2
Там стояла дівка красна.

Хорошая та вродлива, 2
Її доля нещаслива.

Її доля нещаслива — 2
Нема того, що любила.

Нема його та й не буде — 2
Розраили вражі люди.

Розраили-розеудили, 2
Щоб ми в парі не ходили.

А ми в парі ходять будем, 2
Як любились, так і будем!

ОЙ У ПОЛІ ВІТЕР ВІЄ

Ой у полі вітер віє,
А жито половіє,
А козак дівчину
та й вірненько любить,
А зайнять не посміє.

Ой тим її не займає,
А що сватати має.
Ой тим же він, ой,
та й не горнеться,
А що слави боїться.

Сидить голуб на черешні,
А голубка на вишні.
Ой скажи, ой скажи,
серце-дівчино,
А що в тебе на мислі.

ТЕЧЕ ВОДА КАЛАМУТНА

Тече вода каламутна.
«Мила моя, чого-сь смутна?» —
«Я не смутна, лем сердита,
Бо я з ночі була бита. } 2

Била мене мати з ночі
За Іванкові чорні очі.
Ще й казала буде бити,
Щоб Івана не любити. } 2

Мамко моя, зроб ми дашто,
За Іванком дуже тяжко.
Мені мати ворожила —
Взяла тичку та й набила. } 2

Мамко моя солоденька,
І ти була молоденька.
Ти ходила так за няньком,
Як я тепер за Іванком. } 2

Тобі було легко, мати,
Між своїми вибирати.
Ти вийшла за мого нянька —
Я люблю чужого Іванка. } 2

А я Івана так люблю,
Де зійдуся,— там цілую.
Ой Іване, серце мос,
Нема таких, як ми двос.

} 2

Тече вода коло млина,
Мамко моя, я не винна,
Бо ми такі паровані,
Як горнятка мальовані».

} 2

ВІВЦІ, МОЇ ВІВЦІ...

Вівці, мої вівці,
Вівці та отари,
Хто ж вас буде пасти,
Як мене не стане? Гей, гей!
Ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду,
Як мене не стане, гей!

Гей, пасіться, вівці,
Де високі гори.
Я піду до Ксені,
Де чорнії брови, гей, гей!
Ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду,
Де чорнії брови, гей!

Сама Ксеня вийшла,
Файна моя чічка,
Просидів я з нею
До темної нічки, гей, гей!
Ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду-ду,
До темної нічки, гей!

ОЙ ЗА ГАЄМ, ГАЄМ

Ой за гаєм, гаєм,
Гаєм зелененьким,
Там орала дівчинонька
Воликом чорненьким.

Орала, орала,
Не вміла гукати
Та й найняла козаченька
На скрипочку грати.

Козаченько грає,
Бровами моргає...
Вража ж його матір знає,
На що він моргає.

Чи на мої воли,
Гей, чи на корови,
Чи на моє біле личко,
Чи на чорні брови?

Воли та корови
Усі поздихають,
Біле личко, чорні брови
Повік не злиняють!

ОЙ ЛЕТИЛА ГОРЛИЦЯ

Ой летіла горлиця через сад,
Через сад, гей!
Розпустила пір'ячко на весь сад,
Гей, на весь сад!

Ой хто ж теє пір'ячко ізбере,
Ізбере, гей!
Отой мене, молодую, забере,
Гей, забере!

На курочці пір'ячко рябоє,
Рябоє, гей!
Любімося, серденько, обоє,
Гей, обоє!

На курочці пір'ячко в один ряд,
В один ряд, гей!
Любімося, серденько, в один лад,
Гей, в один лад!

ОЙ У ПОЛІ ЖИТО

Ой у полі жито
Копитами збито,
Під білою березою
Козаченька вбито.

Ой убито, вбито,
Затягнуто в жито,
Червоною китайкою
Личенько накрито.

Ой як вийшла мила,
Голубонька сива,
Як підняла китасчку
Та й заголосила.

Ой вийшла другая,
Та й вже не така,
Як підняла китасчку
Та й поцілувала.

Ой як вийшла третя
З-під білої хати:
«Було ж тобі, вражий сину,
Нає трьох не кохати!»

ОЙ НЕ СПИТЬСЯ Й НЕ ЛЕЖИТЬСЯ

Ой не спиться й не лежиться,
І сон мене не бере...
Пішов би я до дівчини,
Та не знаю, де живе.

Попросив би товариша,
Нехай мене одведе,
Так товариш кращий мене,
Він дівчину відіб'є.

Світи, світи, місяченьку,
І ти, ясна зоря,
Та й присвіти доріженьку
Аж до милої двора!

Ой гиля-гиля,
гусоньки, на став

«Ой гиля-гиля,
Гусоньки, на став!..
Добривечір, дівчино,
Бо я ще не спав! } 2

Ой не спав, не спав,
Не буду й спати!
Дай же мені, дівчино,
Повечеряти!» } 2

«Я ж не топила,
Я ж не варила,
А йшла по водиченьку —
Відра побила. } 2

Я ж не побила —
Постановила,
З гори покотились
Та й самі побились. } 2

У мене вечерея —
Рибка печена,
Не для тебе, серденько,
Приготовлена». } 2

Ой у полі озерецько

«Ой у полі озерецько,
Там плавало відерецько —
Соснові клепки, а дубове денце,
Не цурайся мене, серце!

Ой як будеш цуратися,
Будуть люди сміятися.
Вийди, дівчино, вийди, рибчино,
Поговоримо з тобою!»

«Ой рада б я виходити
І з тобою говорити,
Так лежить нелюб на правій рученьці,
То боюся розбудити!

Ти, козаче, молоденький,
В тебе коник вороненький,
Сідлай коня та їдь з двора,
Бо ти не мій, я не твоя!»

Козак коника сідлас,
До коника промовляє:
«Риссю, мій коню,
риссю, вороненький,
Аж до тихого Дунаю!

Біля тихого Дунаю
Там я стану подумаю,
Чи з коня вбиться,
чи мені втопиться,
Чи назад воротиться.

Мабуть, сяду та й поїду
Темним лугом по калину,
Ой чи не побачу,
ой чи не зустріну
Свою вірну дівчину!

Моя вірна дівчина
В темнім лузі заблудила,
Тільки слідочок
з-під білих ніжечок,
Де милая походила.

Ой зірву я лист з калини
Та й прикрию слід дівчини,
Щоб на той слідочок
та й роса не внала,
Не завіяв пісочок!»

ЗА ГОРОДОМ КАЧКИ ПЛИВУТЬ

За городом качки пливуть,
Каченята крячуть...
Вбогі дівки заміж ідуть,
А багаті плачуть.

Вбогі дівки заміж ідуть
З чорними бровами,
А багаті дівки сидять
З кіньми та з волами.

«Чи чула ти, дівчинонько,
Як я тебе кликав,
Через твоє подвір'ячко
Сивим конем їхав?»

«Ой хоч чула, хоч не чула,
Не обзивалася:
Темна нічка-петрівочка —
Вийти боялася!»

«Ой не бійся, дівчинонько,
Не бійся нічого,
Бо я, хлопець молоденький,
Не зрадив нікого!»

«Ой не хоче твоя мати
Мене, бідну, знати,
Хоче собі багатую
Невістку шукати!»

«Нащо мені на подвір'ї
Воли та корови,
Як не буде в моїй хаті
Любої розмови!»

Ой десь гуде, ой десь грас,
Скрипка витинає:
Оце вдова своїй доні
Весілля справляє.

Нехай знають, нехай знають,
Де музики грають,
Нехай знають, нехай знають,
Як бідні гуляють!

ПО ТОЙ БІК ГОРА

По той бік гора,
По цей бік друга,
Поміж тими крутими горами
Сходила зоря.

Ой то ж не зоря —
Дівчина моя
З новенькими та відерцями
По водицю йшла.

«Дівчино моя,
Напій же коня
З рубленої нової кринички,
З повного відра!»

«Козаченьку мій,
Коли б я твоя,
Взяла б коня за шовковий повід
Та й напоїла!»

«Дівчино моя,
Чом заміж не йшла?» —
«Бідна була, по наймах служила,
Пари не знайшла!»

«Дівчино моя,
Сідай на коня,
Та поїдем у чисте поле
До мого двора!

А в мого двора
Нема ні кола,
Тільки стоїть кущ калини,
Та й та не цвіла.

Калино моя,
Чом ти не цвіла?» —
«Зима люта та й цвіт оббила,
Тим я не цвіла!»

ТЕЧЕ РІЧКА НЕВЕЛИЧКА

Тече річка невеличка
З вишневого саду...
Кличе козак дівчиноньку
Собі на пораду.
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
Кличе козак дівчиноньку
Собі на пораду.

«Порадь мене, дівчинонько,
Як рідная мати,
А чи мені женитися,
А чи тебе ждати?
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
А чи мені женитися,
А чи тебе ждати?»

«Ой я тебе, козаченьку,
І раджу, й не раджу:
Я з тобою вечір стою,
На іншого важу.
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
Я з тобою вечір стою,
На іншого важу!»

«Бодай тебе, дівчинонько,
З твоею радою:
Я до тебе з щирим серцем,
А ти з неправдою!
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
Я до тебе з щирим серцем,
А ти з неправдою!

Бодай же ти, дівчинонько,
Тоді заміж вийшла,
Як у млині на камені.
Пшениченька зійшла!
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
Як у млині на камені
Пшениченька зійшла!»

«Бодай же ти, козаченьку,
Тоді оженився,
Як у лісі при дорозі
Сухий дуб розвився!
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
Як у лісі при дорозі
Сухий дуб розвився!»

Ой у млині на камені
Пшениченька зійшла...

Ще молода дівчинонька,
А вже заміж вийшла.
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
Ще молода дівчинонька,
А вже заміж вийшла.

Ой у лісі при дорозі
Сухий дуб розвився...
Козак старий, літа пройшли,
А ще не женився.
Гей-гей, гей-гей, гей-гей, гей-гей!
Козак старий, літа пройшли,
А ще не женився.

КОЗАК ОД'ЇЖДЖАЄ,
ДІВЧИНОНЬКА ПЛАЧЕ

Козак од'їжджає,
Дівчинонька плаче:
«Куди їдеш, козаче?
Козаче-соболю,
Візьми мене із собою
На Україну далеку!»

«Дівчинонько мила,
Що ж будеш робити
На Україні далекій?» —
«Буду хустки прати,
Зеленого жита жати
На Україні далекій!»

«Дівчинонько мила,
Що ж будеш ти їсти
На Україні далекій?» —
«Сухарі з водою,
Аби, серце, з тобою
На Україні далекій!»

«Дівчинонько мила,
Де ж будеш ти спати
На Україні далекій?» —
«В степу під вербою,
Аби, серце, з тобою
На Україні далекій!»

ЧОМ ДУБ НЕ ЗЕЛЕНИЙ

Чом дуб не зелений?
Бо туча прибила...
Козак не веселий,
Бо лиха година.

«Ой як мені, мати,
Веселому бути?
Любив дівчиноньку,
Та й узiali люди.

Любив дівчиноньку,
Та й узiali люди,
Мені, молодому,
Пароньки не буде!

Тільки ж мені й пари,
Що оченьки карі,
Тільки й до любові,
Що чорнії брови.

Чорні брови маю,
Та й не оженюся,
Піду до річеньки —
З жалю утоплюся!»

«Не топись, козаче,
Бо душу загубиш!
Ходім повинчаймось,
Коли вірно любиш!»

ПОЛОВИНА САДУ ЦВІТЕ

Половина саду цвіте,
Половина в'яне...
Перше ходив, вірно любив,
Тепер не загляне.

Перше ходив, вірно любив,
Тепер не загляне,
Через мого подвір'ячко
Сивим конем грас.

На зеленім барвіночку
Коня попасає,
З мурової криниченьки
Коня напуває.

З мурової криниченьки
Коня напуває,
А на мене, молодую,
Скоса поглядає.

«Годі, годі, козаченьку,
Скоса поглядати,
Ходи сядеш коло мене —
Щось маю сказати!»

Ходи сядеш коло мене —
Щось маю сказати:
Через тяжкі воріженьки
Муєш покидати!»

«Тече річка невеличка,
Скочу — перескочу,
Таки візьму чорнявую,
Бо я її хочу!»

ГАЮ, ГАЮ, ЗЕЛЕН РОЗМАЮ

Гаю, гаю, зелен розмаю,
Любив дівчину, сам добре знаю. 2

Любив дівчину півтора року,
Доки не дізнали вороги збоку. 2

А як дізнали, — розщобетали...
Бодай же вони щастя не знали! 2

Сусіди близькі, вороги тяжкі,
Пийте, гуляйте, як самі знайте! 2

Пийте, гуляйте, як самі знайте,
Де двоє ходять, не розлучайте! 2

КОПАВ, КОПАВ КРИНИЧЕНЬКУ

Копав, копав криниченьку
Неділеньку-дві...

Любив козак дівчиноньку
Людям — не собі!

П р и с п і в:

Ой жаль-жаль

Мені буде —

Візьмуть її люди,

Візьмуть її люди —

Моя не буде!

Ой жаль-жаль!

А вже з тої криниченьки

Орли воду п'ють...

А вже мою дівчиноньку

До шлюбу ведуть.

П р и с п і в.

Один веде за рученьку,

Другий — за рукав,

Третій стоїть, гірко плаче —

Любив, та не взяв!

П р и с п і в.

І ШУМИТЬ, І ГУДЕ

І шумить, і гуде,
Дрібний дощик іде.
Ой хто ж мене, молодую,
Та й додому одведе.

} 2

Обізвався козак
На солодкім меду:
«Гуляй, гуляй, дівчинонько,
Я й додому одведу».

} 2

«Не веди ж ти мене,
Не прошу я тебе,
Бо лихого мужа маю,
Буде бити мене».

} 2

ОЙ У ПОЛІ КРИНИЧЕНЬКА

Ой у полі криниченька,
Кругом неї травиченька.

Ой там Роман воли пасе,
А дівчина воду несе.

Ой став Роман жартувати,
З відер воду виливати.

«Годі, Роман, жартувати,
З відер воду виливати,

Бо нерідну неньку маю,
Буде бити, добре знаю.

Не так бити, як лаяти,
Ще й Романом докоряти!»

«Де ж ти, доню, барилася?
Вже й вечеря зварилася!»

«Налетіли гуси з броду,
Сколотили з піском воду.

Я, молода, постояла,
Доки вода устояла!»

«Брешеш, доню, не стояла,
Ти з Романом розмовляла!»

«Щиру правду признаюся,
Що з Романом кохаюся.

А він чорний, я русява:
Зійдемося — буде пара!»

Ой піду я лугом, лугом

Ой піду я лугом, лугом,
Нуда-я, нуда-я,
Там мій милий оре плугом,
Нуда-я, нуда-я! } 2

Понесу я йому їсти,
Нуда-я, нуда-я,
Чи не скаже мені сісти,
Нуда-я, нуда-я! } 2

Він наївся, він напився,
Нуда-я, нуда-я,
Та й на ріллю повалився,
Нуда-я, нуда-я! } 2

«Чого лежиш, чом не ореш?
Нуда-я, нуда-я,
Чом до мене не говориш?
Нуда-я, нуда-я». } 2

«А я лежу та й думаю,
Нуда-я, нуда-я,
Що погану жінку маю,
Нуда-я, нуда-я». } 2

«Який тобі дідько винен,
Нуда-я, нуда-я,
Що ти гарний, чорнобривий,
Нуда-я, нуда-я!» } 2

А я руда вродилася,
Нуда-я, нуда-я!
Чорнявому судилася,
Нуда-я, нуда-я! } 2

Не сватав ти мене вночі,
Нуда-я, нуда-я,
Не вилізли ж тобі очі,
Нуда-я, нуда-я! } 2

А я брови в сажу вмажу,
Нуда-я, нуда-я,
Чорнявого переважу,
Нуда-я, нуда-я! } 2

А я брови підмалюю,
Нуда-я, нуда-я,
Чорнявого поцілую,
Нуда-я, нуда-я!» } 2

ОЙ НЕ ЦВІТИ БУЙНИМ ЦВІТОМ

Ой не цвіти буйним цвітом,
Зелений катране,
Тяжко-важко на серденьку,
Як вечір настане. } 2

Ступай, коню, ступай, коню,
З гори кам'яної
До тієї дівчиноньки,
Що чорнії брови. } 2

«Як не хочеш, дівчинонько,
Дружиною бути,
То дай мені таке зілля,
Щоб тебе забути». } 2

«Єсть у мене таке зілля,
Росте біля току,
Як дам тобі напиться,—
Забудеш до року. } 2

Єсть у мене таке зілля
Біля перелазу,
Як дам тобі напиться,—
Забудеш одразу. } 2

Єсть у мене таке зілля,
Росте біля хати,
Як дам тобі напиться,—
Й забудеш, як звати».

} 2

«Буду пити, буду пити
І краплі не впущу,
Хіба тоді я забуду,
Як очі заплющу».

} 2

ОЙ Я НЕЩАСНИЙ

«Ой я нещасний, що маю діяти?
Полюбив дівчину, та й не можу взяти.
Тим не можу взяти, що заручена,
Доле ж моя, доле, доле нещасная!»

«Хлопче-молодче, який ти ледащо —
Задумав жениться, сам не знаєш
нащо!

Будеш ти, небоже, долю проклинати,
Будеш кулаками сльози утирати!

Виплачеш ти очі, та не знайдеш долі,
Сам же ти загинеш, як билина в полі!
Нащо тобі, хлопче, жінка чорноока?
У козака жінка — шабля біля бока!»

СТЕЛИСЯ, БАРВІНКУ

«Стелися, барвінку, низенько,
Присунься, козаче, бли...

близенько,

Ой мати, мати, мати, мати,
Час мене, час мене заміж дати.

Віддай мене за такого,

Що не має вуса,

Він на мене за...

Він на мене заморгає,

А я засміюся.

Ще, ще, ще, ще, ще ближче, } 2
Присунься ще ближче.

Стелися, барвінку, ще нижче,
Присунься, козаче, ще бли...

ще ближче.

Ой мати, мати, мати, мати,
Час мене, час мене заміж дати».

«Ой ти, доню, чорнобрива,
Ой ти, доню, уродлива,

Моя доню, ой...

Доню, доню, жаль

Мені за тобою.

Ще, ще, ще, ще, ще ближче, } 2
Присунься ще ближче».

СПАТЬ МЕНІ НЕ ХОЧЕТЬСЯ

Спать мені не хочеться,
І сон мене не бере,
Та нікому пригорнути
Молодої мене.
Нехай мене той голубить,
А хто мене вірно любить;
Нехай мене пригортає,
Хто кохання в серці має.

Ох, ох, ох, ох,
Хто кохання в серці має. } 2

Із-під хмизу на піч лізу,
Аж луна по хаті йде,
А хто мене вірно любить,
Той на печі знайде.
Я на піч, а він за мною,—
Укриюся з головою:
«Відчепися, препоганий,
Цілуватись незугарний.

Ох, ох, ох, ох,
Цілуватись незугарний. } 2

Жар, мати, капуста,
Жар, мати, буряки,
Жаль мені покидати
Чорноморських козаків.
Пусти ж мене, моя мати,
На вулицю погуляти,
На вулицю погуляти,
Коли хочеш зятя мати.

Ох, ох, ох, ох,
Коли хочеш зятя мати». } 2

А ВЖЕ ТРЕТІЙ ВЕЧІР

А вже третій вечір, як дівчину
бачив,

Ходжу біля хати — її не видати:

«Вийди, дівчино, вийди, рибчино,

«Вийди, сердень, утіхо моя!» —

«Не вийду, козаче, не вийду, соколе,

Мене мати лає, гулять не пускає...» —

«Брешеш, дівчино, брешеш, рибчино,

Брешеш, сердень, утіхо моя!»

«Та було б не рубати зеленого дуба,

Та було б не сватати, коли я не

люба!» —

«Правда, дівчино, правда, рибчино,

Правда, сердень, утіхо моя!»

ОЙ ЧОГО ТИ, ДУБЕ

«Ой чого ти, дубе,

На яр похилився?

Ой чого, козаче,

Не спиш, зажурився?»

«Гей, мене чарують

Зорі серед ночі.

Не дають заснути

Серцю карі очі.

Гей, лети, мій коню,

Степом і ярами,

Розбий мою тугу

В бою з ворогами».

НЕЖОНАТИЙ ХОДЖУ

По садочку ходжу,
Кониченька воджу...
Через свою неньку
Нежонатий ходжу. } 2

Через свою неньку,
Через рідні сестри
Не могу кохану
До двору привести. } 2

Доле моя, доле,
Що мені діяти?
Тільки тебе одну
Буду вік кохати. } 2

По садочку ходжу,
Кониченька воджу...
Через свою неньку
Нежонатий ходжу. } 2

РОЗПРЯГАЙТЕ, ХЛОПЦІ, КОНІ

Розпрягайте, хлопці, коні
Та лягайте спочивать,
А я піду в сад зелений,
В сад криниченьку копать.

Копав, копав криниченьку
У вишневому саду...
Чи не вийде дівчинонька
Рано-вранці по воду?

Вийшла, вийшла дівчинонька
В сад вишневий воду брать,
А за нею козаченько
Веде коня напувать.

Просив, просив відеречка —
Вона йому не дала,
Дарив, дарив з руки перстень —
Вона його не взяла.

Знаю, знаю, дівчинонько,
Чим я тебе розгнівив:
Що я вчора ізвечора
Із другою говорив.

Вона ростом невеличка,
Ще й літами молода,
Руса коса до пояса,
В косі стрічка голуба.

КОЛО МЛИНА КРЕМЕНИНА

Коло млина кременина,
Зацвіла калина,
Захотіла в саду спати
Молода дівчина.

Спати вона захотіла
Поміж яблуньками,
Мала вона розмовоцьку
З трьома козаками.

«Вари, мати, вечеряти:
Я йду в сад гуляти.
Як запіють перші півні,
Я вернусь до хати».

Піють півні, піють другі,
А курка сокоче,
Кличе мати вечеряти,
А дочка не хоче.

«Ой вечеряй, моя мамцю,
Що ти наварила,
Бо вже мені, молоденькій,
Вечеря немила».

Ішли хлопці попід гасм,
Підківками крешуть,
А дівчині молоденькій
Русу косу чешуть.

Ішли хлопці попід гасм,
Почали співати,
А дівчині жалко стало,
Почала плакати.

ОЙ НЕ ХОДИ, ГРИЦЮ

Ой не ходи, Грицю,
та й на вечорниці,
Бо на вечорницях дівки-чарівниці!
Котрая дівчина чорні брови має, } 2
То тая дівчина усі чари знає.

У неділю рано зіллячко копала,
А у понеділок переполоскала,
Прийшов вівторок — зіллячко
варила, } 2
А в середу рано Гриця отруїла.

Як прийшов четвер,—
та вже Гриць помер,
Прийшла п'ятниця —
поховали Гриця,

А в суботу рано мати дочку біла: } 2
«Нащо ти, дочко, Гриця отруїла?»

«Ой мамо, мамо, Гриць жалю не має.
Нащо ж Гриць, мамо, разом
двох кохас!

Нехай він не буде ні їй, ні мені,
Нехай достанеться Гриць
сирій землі!

} 2

Оце тобі, Грицю, я так ізробила,
Що через тебе мене мати била!
Оце ж тобі, Грицю,

за теє заплата — } 2
Із чорних дощок дубовая хата!»

П І С Н І
Т А Р О М А Н С И
Л І Т Е Р А Т У Р Н О Г О
П О Х О Д Ж Е Н Н Я

ПІСНІ ТА РОМАНСИ
НЕВІДОМИХ АВТОРІВ

МІСЯЦЬ НА НЕБІ,
ЗІРОНЬКИ СЯЮТЬ

Місяць на небі, зіроньки сяють,
Тихо по морю човен пливе.
В човні дівчина пісню співає,
А козак чує, серденько мре.
Пісня та мила, пісня та люба
Все про кохання, все про любов.
Як ми любились та й розійшлися,
Тепер зійшлися навіки знов.
Ой очі, очі, очі дівочі,
Темні, як нічка, ясні, як день.
Ви ж мені, очі, вік вкоротили,
Де ж ви навчилися зводить людей?

СКАЖИ, НАЩО ТЕБЕ
Я ПОЛЮБИЛА

Скажи, нащо тебе я полюбила,
Скажи, нащо довірилась тобі?
Коли б не ти — сумна б я не ходила
І день і ніч не плакала б в журбі.

Без тебе я, як цвіт без сонця, в'яну.
Без тебе, ох, як тяжко в світі жить!
О, де, скажи, я чарів тих дістану,
Щоб як забудь тебе і розлюбить.

Забуть! Бо сил терпіти я не маю!
Забуть! Бо так я змучилася вкрай!
Коли б ти знав, що я переживаю,
Який, бува, охоплює одчай.

Коли б ти знав мою журбу та муку,
Коли б ти знав, що я пережила!
Не раз, не два, піднявши вгору руки,
Тебе, і світ, і долю я кляла.

Кляла я все: і мрії ті дівочі,
Що рано так, ох, рано одцвіли...

Кляла твої веселі ясні очі,
Що, бач, мене до чого довели.

І ту весну з пахучими квітками,
Той день і ту щасливу мить,
Коли мені, закоханій без краю,
Ти клявся бути вірним і любити.

Твоїм словам не вірить не могла я,
Вони були як пісня чарівна.
Тепер зосталась я сама, без пари,
Сама-одна, навіки я одна.

ТИХО, В ВЕЧІРНІМ ПРОМІННІ

Тихо, в вечірнім промінні
Сонце ховається в гай.
Линуть вечірнії тіні,
Нічка жадана, сховай.

Люба, не треба вагання,
Бачу в очах я твоїх
Море безмежне кохання,
Бурю шалених утіх.

Мріють під місяцем клени,
Серце так солодко б'є,
Бо найдорожче для мене
Ніжне кохання твоє.

Люба крізь сон промовляє:
«Що ті гарячі слова».
Вітер туман колихав,
Зорі, дерева, трава.

БАБУСЮ РІДНЕНЬКА

«Бабусю рідненька,
Ти всім помагаш:
Яке в мене горе,
Ти, може, вгадаєш?

Як очі заплющу,
Бабусю рідненька,
Де візьметься зразу
Розак молоденький.

Жартує, пустує
Всю нічку зі мною;
То голову схилить,
Обійме рукою.

І шепче на вушко:
«Ганнусю, Ганнусю!» —
І так мені гарно,
Бабусю, бабусю.

А там у садочку
Співа соловейко —

То так стане тяжко
Моєму серденьку.

Бабусю, дай зілля
Та ще й проти ночі,
То, може, забуду
За ті карі очі».

«Ні, доню, голубко,
Цього не злічити:
Настало те врем'я,
Що треба любити».

НЕ ПИТАЙ, ЧОГО В МЕНЕ ЗАПЛАКАНІ ОЧІ

Не питай,
Чого в мене заплакані очі,
Чого часто тікаю я в гай
І блукаю я там до півночі,
Не питай, не питай, не питай.

Не питай,
Чого в'яну і сохну, як квітка,
Бо так щиро кохаю тебе,
Ти покинув мене, сиротину,
На посміх, поговір для людей.

Не питай, бо нічого тобі
не скажу я,—

Бачив ти мої сльози і сум,
А нещирі слова та байдужі
Не розвіють тяжких моїх дум.

ДІВЧИНО КОХАНА, ЗДОРОВА БУЛА

«Дівчино кохана, здорова була,
Чи вже ж ти за мене та не забула?
Приїхав до тебе, біг тебе знає,
Чи твоє серденько мене кохас?»

«Козаче коханий, чого питаєш,
Хіба ж ти та мене іще не знаєш?
Скоріше, козаче, в могилі буду,
Ніж тебе, серденько, та позабуду!»

«Спасибі, дівчино, за добре слово,
А може, ти любиш кого другого?
Кожі правдива мовонька твоя,
Ти будеш, серденько, навіки моя».

«Ти добре то знаєш, що я сирота,
Не маю я срібла, не маю злата,
Опріч любові, що к тобі маю,
Я всім убога, того не таю».

«Не треба мені злата, я сам придбаю,
А треба дівчини, що я кохаю.
Ходімо до церкви, зв'яжемо руки,
Нехай в нас не буде на серці муки».

ЦВІТЕ ТЕРЕН, ЦВІТЕ ТЕРЕН

Цвіте терен, цвіте терен,
Листя опадає;
Хто в любові не знається,
Той горя не знає.

} 2

А я, молоденька,
Та горі зазнала,
Вечероньки б не доїла,
Нічку б не доспала.

} 2

Візьму кріселечко,
Сяду край віконця,
Іще очі не дрімали,
А вже сходить сонце.

} 2

Хоч дрімайте не дрімайте —
Не будете спати:
Деє поїхав мій миленький
Другої шукати.

} 2

Нехай іде, нехай іде,
Нехай не вернеться,
Не дасть йому господь щастя,
Куди повернеться.

} 2

Очі мої, очі мої,
Що ви наробили,
Що всі люди обминали,
Того полюбили.

} 2

ВЕЧІР НАДВОРІ

Вечір надворі, ніч наступає,
Вийди, дівчино, серце бажає!
Чистеє небо зіроньки вкрили.
Вийди, дівчино, до мене, мила.

Дай подивитись в ясні очі,
Стан твій обняти гнучкий дівочий,
Глянути в личко біле, чудове,
На коси довгі, на чорні брови.

МЕНІ МИНУЛО ЛІТ ШІСТНАДЦЯТЬ

Мені минуло літ шістнадцять
Весною, як сади цвіли,
Я про кохання ще й не знала,
Ми тихо з матір'ю жили.

Раз ти пройшов над нашим двором,
Я задивилась на твій стан,
Стояла довго під вербою,
Поки вечірній впав туман.

А раз я айстри поливала,
І ти поміг мені полить,
З тих пір я мрію про кохання,
З тих пір душа моя болить.

Прийшла зима, і айстри білі
Схилили голову в журбі;
В моєму серці гаснуть сили —
Чужою стала я тобі.

Семен Климовський

ЇХАВ КОЗАК ЗА ДУНАЙ

(Народний варіант)

Їхав козак за Дунай,
Сказав: «Дівчино, прощай!
Ти, конягу вороненький,
Несен та гуляй!»

П р и с п і в:

Лучче було б, лучче було б
не ходити,

Лучче було б, лучче було б
не любити,

Лучче було б, лучче було б
та й не знать,

Як тепер, як тепер забувать.

Вийшла, ручки заламавши
І тяженько заплакавши:

«Як ти мене покидаєш,
Тільки подумай!»

П р и с п і в.

«Білих ручок не ламай,
Яених очей не стирай,
Мене з війни із славою
Ї собі ожидай!»

П р и с п і в.

«Не хочу я нічого,
Тільки тебе одного.
Ти будь здоров, мій миленький,
А все пропадай!»

П р и с п і в.

Постій, постій, козаче!
Твоя дівчина плаче,
Як ти ж її покидаєш,
Тільки подумай!

П р и с п і в.

Свиенув козак на коня:
«Оставайся здорова!
Як не згину, то вернуся
Через три года!»

П р и с п і в.

Іван Котляревський

ЧОГО Ж ВОДА КАЛАМУТНА

Чого ж вода каламутна, чи не
хвиля збила? } 2
Чого ж і я смутна тепер,
чи не мати була?

Мене ж мати та не була —
самі сльози ллються:
Од милого людей нема, } 2
од нелюба шлються.

Прийди, милий, подивися,
яку терплю муку!
Ти хоч в серці, та од тебе } 2
беруть мою руку.

Спіши, милий, спаси мене
од лютої напасті!
За нелюбом коли буду, } 2
то мушу пропасти!

ВІЮТЬ ВІТРИ

Віють вітри, віють буйні,
аж дерева гнуться;
О, як мов болить серце,
а сльози не ллються. } 2

Трачу літа в лютім горі
і кінця не бачу,
Тільки тогді і полегша,
як нишком поплачу. } 2

Не поправлять сльози щастя,
серцю легше буде,
Хто щасливим був часочок,
по смерть не забуде... } 2

Єсть же люди, що і моїй
завидують долі.
Чи щаслива та билинка,
що росте на полі? } 2

Що на полі, що на пісках,
без роси, на сонці?
Тяжко жити без милого
і в своїй сторонці! } 2

Де ти, милий, чорнобривий?

Де ти? Озовися!

Як я, бідна, тут горюю,
прийди подивися. } 2

Полетіла б я до тебе,
та крилець не маю,
Щоб побачив, як без тебе
з горя висихаю. } 2

До кого я пригорнуся,
і хто приголубить,
Коли тепер того нема,
який мене любить? } 2

СОНЦЕ НИЗЕНЬКО

Сонце низенько,
Вечір близенько,
Спішу до тебе,
Лечу до тебе,
Моє серденько!

Ти обіщалась
Мене вік любити,
Ні з ким не знаться
І всіх цураться,
А для мене жити!

Серденько моє,
Колись ми обоє
Любились вірно,
Чесно, примірно
І жили в покої!

Ой як я прийду,
Тебе не застану,
Згорну я рученьки,
Згорну я білії
Та й нежив я стану...

ОЙ Я ДІВЧИНА ПОЛТАВКА

Ой я дівчина полтавка,
А зовуть мене Наталка.
Дівка проста, не красива,
З добрим серцем, не спесива.

Коло мене хлопці в'ються
І за мене часто б'ються.
А я люблю Петра дуже.
До других мені байдуже.

Мої подруги пустують
І зо всякими жартують,
А я без Петра скучаю
І веселості не знаю.

Я з Петром моїм щаслива,
І весела, і жартлива,
Я Петра люблю душею,
Він один владіє нею.

Євген Гребінка

НІ, МАМО, НЕ МОЖНА
НЕЛЮБА ЛЮБИТЬ!

«Ні, мамо, не можна нелюба любити!
Нещасная доля із нелюбом жить.

Ох тяжко, ох важко

з ним річ розмовляти!

Хай лучче я буду

весь вік діловати!» —

«Хіба ж ти не бачиш, яка я стара?

Мені в домовину лягати пора.

Як очі закрию, що буде з тобою?

Останешся, доню, одна сиротою!

А в світі яке життя сироті?

І горе, і нужду терпітимеш ти.

Я, дочку пустивши,

мовляв, на поталу,

Стогнуть під землею,

як горлиця, стану».

«О мамо, голубко, не плач, не ридай,

Готуй рушники і хустки вишивай.

Нехай за нелюбом я щастя утрачу;

Ти будеш весела, одна я заплачу!»
Ген там, на могилі,

хрест божий стоїть.

Під ним рано й вечір матуся квилить:

«О боже мій милий! Що я наробила!

Дочку, як схотіла, із світу згубила!»

Віктор Забіла

НЕ ЩЕБЕЧИ, СОЛОВЕЙКУ

Не щєбєчи, соловейку,
На зорі рашенько,
Не щєбєчи, малюсенький,
Під вікном близенько.

Твоя пісня дуже гарна,
Ти гарно співаєш,
Ти щасливий — спарувався
І гніздечко маєш...

А я бідний, безталанний,
Без пари, без хати,
Не досталось мені в світі
Весело співати.

Сонце зійде — я нуджуся,
А заходить — плачу,
Яку люблю дівчиноньку,
Тієї не бачу.

Давно чутки я не маю
Про свою дівчину,
Цілий вік усе я плачу
На лиху годину.

Не щєбєчи, соловейку,
Як сонце пригрів,
Не щєбєчи, малюсенький,
Як вітер повів.

Ти лети, співай тим людям,
Котрі веселяться.
Вони пісню твою
Будуть забавляться.

Мені пісенька така
Серце розриває;
Дужче б'ється моє серце,
Аж дух завмирає.

Михайло Петренко

ДИВЛЮСЬ Я НА НЕБО

Дивлюсь я на небо та й думку гадаю:
Чому я не сокіл, чому не літаю.
Чому мені, боже, ти крилець не дав?
Я б землю покинув і в небо злітав.

Далеко за хмари, подальше од світу,
Шукать собі долі, на горі привіту
І ласки у зірок, у сонця просять,
У світі їх яснім все горе втопить.

Бо долі ще змалку здаюсь я нелюбний,
Я наймил у неї, хлопцюга

приблудний;

Чужий я у долі, чужий у людей:
Хіба ж хто кохає нерідних дітей?

Кохаюся з лихом, привіту не знаю
І гірко, і марно свій вік коротаю,
І в горі спізнав я, що тільки одна —
Далекее небо — моя сторона.

І на світі гірко, як стане ще гірше,—
Я очі на небо, мені веселіше!
Я в думках забуду, що я сирота,
І думка далеко, високо літа.

Коли б мені крилля, орлячі ті крилля,
Я б землю покинув і на новосілля
Орлом бистрокрилим у небо польнув
І в хмарах навіки од світу втонув!

Антон Шашкевич

ТАМ, ДЕ ЯТРАНЬ КРУТО В'ЄТЬСЯ

Народний варіант)

Там, де Ятрань круто в'ється,
З-під каменя б'є вода,
Там дівчина воду брала,
Чорнобрива, молода.

Ти, дівчино, ти щаслива,
В тебе батько, мати є,
Рід великий, хата біла,
Все, що в хаті, — то твоє.

А я бідний, безталанний,
Степ широкий — то ж мій сват,
Шабля, люлька — вся родина,
Сивий коник — то ж мій брат.

Денис Бонковський

ГАНДЗЯ

Чи є в світі молодича,
Як та Гандзя білолиця?
Ох, скажіте, добрі люди,
Що зі мною тепер буде?

Гандзя душка, Гандзя любка,
Гандзя мила, як голубка.
Гандзя рибка, Гандзя птичка,
Гандзя цяця-молодичка.

Гандзю моя, Гандзю мила,
Чим ти мене напоїла?
Чи любистком, чи чарами,
Чи солодкими словами?

Важка ж моя гірка доля,
Знать, така ж божа воля,
Щоб ніченьки я не спав,
За тобою пропадав!

Чи я мало сходив світу?
Чи я мало бачив цвіту?
Чом калина найкрасніша?
Чому Гандзя наймиліша?

Як на мене щиро гляне,—
Серце моє, як цвіт, в'яне,
А як стане щебетати,—
Сам не знаю, що діяти...

Де ж ти, Гандзю, вродилася?
Де ж ти чарів навчилася?
Що, як глянеш ти очима,—
Аж заплачу, як дитина!

Гандзю, серце-молодичко!
Яке ж в тебе гарне личко.
І губоньки, і оченьки,
І ніженьки, і рученьки!

Гандзю, котку, не цурайся
Та на волю божу здайся,
Пригорнись до серця мого
Та не вважай ні на кого!

Коли ж така твоя воля,
Щоб ти мене не любила,
Лучче ж мені така доля,
Щоб злюбила мя могила.

*Семен Гулак-
Артемівський*

ЧОРНОЇ ХМАРОЮ ДУБРОВА

Чорної хмарою дуброва
Розіслалась по Дунай,
Жду тебе я, чорноброва,
Ідем, серце, в рідний край.

Тут, в убогій цій хатині,
Дівчинонька сирота
Марно тратить на чужбині
Молоді свої літа.

Ластівко моя прекрасна,
Серцю радісний цей час,
Ти навів мене, кохана,
Смерть одна розлучить нас.

ОЙ КАЗАЛА МЕНІ МАТИ

Ой казала мені мати
І приказувала,
Щоб я хлопців у садочок
Не принаджувала.
Ой мамо, мамо, мамо,
Не принаджувала!

} 2

Посилала мене мати
До криниченьки:
«Та принеси, моя доню,
Та водиченьки».
Ой мамо, мамо, мамо,
Та водиченьки!

} 2

Ой пішла я до ставочка,
Забарилася,
На козака молодого
Задивилася,
Ой мамо, мамо, мамо,
Задивилася!

} 2

Розмовляла з козаченьком
Цілу ніченьку.

Ой пом'яла фартушину
Та й новісеньку.

Ой мамо, мамо, мамо,
Та й новісеньку.

} 2

Ждала, ждала мене мати,
Не діждалася.

А я собі у ставочку полоскалася.

Ой мамо, мамо, мамо,
Полоскалася!

} 2

Володимир Александров

Я БАЧИВ, ЯК ВІТЕР
БЕРІЗКУ ЗЛОМИВ

Я бачив, як вітер берізку зломив,
Коріння порушив, гілля покрутив...
А листя не в'яло і свіже було,
Аж поки за гору вже сонце зайшло.

Я бачив, як серну підстрелив
стрілець;

Звалилася, бідна, прийшов їй кінець;
Боротися з смертю було їй не в міч,
Одначе боролась, поки зайшла ніч.

Я бачив — метелик поранений млів,
Крильце перебите на сонці він грів;
Ще трошки пожити — на думці було,
І може, й пожив би, так сонце
зайшло.

На світі у кожного сонце своє...
Любенько живеться, як сонечко є!

А згасне те сонце — і жити шкода:
На світі без сонця усе пропада.

Зо мною розсталась дружина моя,
Зостався на світі без сонечка я;
Одначе на себе як смерть не зову,
А з серцем розбитим живу та й живу.

Тарас Шевченко

ТАКА ЇЇ ДОЛЯ

Така її доля... О боже мій милий!
За що ж ти караси її, молоду? !!
За те, що так щиро вона полюбила
Козацькії очі?.. Прости сироту!

Кого ж її любити?

Ні батька, ні неньки:
Одна, як та пташка в далеких краях,
Пошли ж ти її долю,—
вона молоденька,—
Бо люди чужії її засміють.

Чи вища ж голубка,
що голуба любить?
Чи винен той голуб, що сокіл убив?
Сумусь, воркує, білим світом нудить,
Літає, шукає, дума — заблудив.

ПЛАВАЙ, ПЛАВАЙ, ЛЕБЕДОНЬКО

Плавай, плавай, лебедонько,
По синьому морю,
Рости, рости, тополенько,
Все вгору та вгору!
Рости тонка та висока,
До самої хмари,
Спитай бога, чи діжду я,
Чи не діжду пари?
Рости, рости, подивися
За синє море:
По тім боці — моя доля,
По сім боці — горе.
Там десь милий, чорнобривий
По полю гуляє,
А я плачу, літа трачу,
Його виглядаю.
Скажи йому, моє серце,
Що сміються люди;
Скажи йому, що загину,
Коли не прибуде.

ОЙ ОДНА Я, ОДНА

Ой одна я, одна,
Як билиночка в полі,
Та не дав мені бог
Ані щастя, ні долі.

Тільки дав мені бог
Красу — карії очі,
Та й ті виплакала
В самотині дівочій.

Ані братика я,
Ні сестрички не знала,
Меж чужими зросла,
І зросла — не кохалась!

Де ж дружина моя,
Де ви, добрії люди?
Їх нема, я сама,
А дружини й не буде!

НАЩО МЕНІ ЧОРНІ БРОВИ

(Народний варіант)

Нащо мені чорні брови,
Нащо карі очі,
Нащо літа молодії,
Веселі, дівочі?

Літа мої молодії
Марно пропадають,
Очі плачуть, чорні брови
Од вітру лицяють.

Нема кому розказати,
Чого плачуть очі,
Нема кому розпитати,
Чого серце хоче.

Плачте ж очі, плачте, карі,
Поки не заснули,
Голосніше, жалібніше,
Щоб вітри почули,

Щоб понесли, буйнеєнькі,
За синєс море
Чорнявому, зрадливому
На лютєс горє.

Костянтин Думитрашко

ЧОРНІ БРОВИ, КАРІ ОЧІ

(Народний варіант)

Чорнії брови, карії очі,
Темні, як нічка, ясні, як день.
Очі ви, очі, очі дівочі,
Де ви навчились зводити людей?

Вас і немає, а ви мов тут,
Світите в душу, як дві зорі.
Чи в вас улита якась отрута,
Чи, може, справді ви знахарі?

Чорнії брови, стрічки шовкові,
Все тільки б вами я любувався,
Карії очі, очі дівочі,
Все тільки б я дивився на вас.

Чорнії брови, карії очі,
Страшно дивитись під час на вас,
Не будеш спати ні вдень ні вночі.—
Все будеш думати, очі, про вас.

Степан Руданський

ПОВІЙ, ВІТРЕ, НА ВКРАЇНУ

(Народний варіант)

Повій, вітре, на Вкраїну,
Де покинув я дівчину,
Де покинув карі очі,—
Повій, вітре, опівночі.

Між горами там долина,
В тій долині є хатина,
В тій хатині дівчинонька,
Дівчинонька-голубонька.

Повій, вітре, до схід сонця,
До схід сонця, край віконця,
Край віконця постіль біла,
Постіль біла, дівка мила.

Повій, вітре, тишком-нишком
Над рум'яним, білим личком,
Над тим личком нахилися,
Чи спить мила, подивися.

Чи спить вона, чи збудилась,
Спитай її, з ким любилась,
З ким любилась, і кохалась,
І любити присягалась.

Як заб'ється їй серденько,
Як зітхне вона тяженько,
Як заплачуть карі очі,—
Вертай, вітре, опівночі.

А якщо мене забула
І другого пригорнула,
То розвійся по долині,
Не вертайся з України.

МЕНЕ ЗАБУДЬ

Мене забудь, моя дівчино!
Спокійно жий, щаслива будь,
Цвіти хоть ружой, хоть калиной,—
Мене забудь, мене забудь!..

Мене забудь — і тяжким смутком
Не розбивай біленьку грудь:
Шукай собі коханка хутко,
Мене забудь, мене забудь!

Мене забудь, мене не треба!
Но якби я коли-небудь
Тебе забув... о боже з неба,
Мене забудь, мене забудь!..

ТИ НЕ МОЯ

Ти не моя, дівчино молода!
І не мені краса твоя:
Віщує думонька смутная,
Що ти, дівчино, не моя!

Ти не моя! І брови чорні
Милус інший, а не я,
І інший хтось тебе пригорне,
А ти, дівчино, не моя!..

Ти не моя! За личко гарне
Справляє хтось колодія...
Мої ж літа проходять марне,
Бо ти, дівчино, не моя!..

Ти не моя, голубко сива!..
Щаслива доленька твоя.
Моя же доля нещаслива,
Бо ти, дівчино, не моя!..

Ти не моя! Но що ж я маю?
Чим похвалюсь тобі і я?
Хіба лиць тим, що тя кохаю;
Но ти, дівчино, не моя!..

Михайло Старицький

НІЧ ЯКА МІСЯЧНА,
ЗОРЯНА, ЯСНАЯ!

(Народний варіант)

Ніч яка місячна, зоряна, ясна!
Видно, хоч голки збирай.
Вийди, кохана, працю зморе,на,
Хоч на хвилиночку в гай.

Сядемо вкупочці тут, під калиною,—
І над панамі я пан!
Глянь, моя рибонько,— срібною
хвилею

Стелеться полем туман.

Гай чарівний, ніби променем
всипаний.

Чи загадався, чи спить:
Он на стрункій та високій осичині
Листя нестливо тремтить.

Небо незміряне всипане зорями,—
Що то за божя краса!
Перлами ясними он під тополями
Грає краплиста роса.

Ти не лякайся, що ніженьки босії
Вмочиш в холодну росу:
Я тебе, вірна, аж до хатиноньки!
Сам на руках однесу.

Ти не лякайся, що змерзнеш,
лебедонько,
Тепло — ні вітру, ні хмар...
Я пригорну тебе до свого серденька,
А воно палке, як жар.

Ти не лякайся, що можуть підслухати
Тиху розмову твою:
Нічка поклала всіх, соном окутала,—
Ані шелесне в гаю.

Сплять вороги твої, знуджені
працею,—

Нас не сполоха їх сміх.
Чи ж нам, окраденим долею нашою,
Й хвиля кохання — за гріх?

Марко Кропивницький

ОЙ У САДУ НА ВИШЕНЬЦІ

Ой у саду на вишеньці
 соловейко щебетав,
Під вишнею козаченько
 дівчиноньку улещав:
«Не йди, мила, за другого,
 пожди мене, молодого».
Дівчинонька гірко плаче,
Соловейко все те баче
Та щебече: тьох, тьох, тьох!

«Чого ж тужиш, чого плачеш,
серце розриваєш!
Чи вже ж мене, молодого,
не вірно кохавши?
Не плач, мила, я вернуся,
тоді з тобою одружуся».
Дівчинонька гірко плаче,
Соловейко все те баче
Та щебече: тьох, тьох, тьох!

Не вернувся козаченько —
помер на чужині,
Поховали чужі люди
в чужій домовині.
А дівчина, як зачула, —
у садочок улинула.
Тужить, в'яне, гірко плаче,
Соловейко все те баче
Та щебече: тьох, тьох, тьох!

Іван Франко

ОЙ ТИ, ДІВЧИНО, З ГОРІХА ЗЕРНЯ

Ой ти, дівчино, з горіха зерня,
Чом твоє серденько — колюче терня?
Чом твої устоники — тиха молитва,
А твоє слово острє, як бритва?
Чом твої очі сяють тим чаром,
Що то запалило серце пожаром?
Ох, тії очі темніші ночі,
Хто в них задивиться, — й сонця

не хоче!

І чом твій усміх — для мене скрута,
Серце бентежить, як буря люта?
Ой ти, дівчино, яснє зоре!
Ти мої радощі, ти моє горе!
Тебе видаючи, любити мушу,
Тебе кохаючи, загублю душу.

ЯК ПОЧУЄШ ВНОЧІ
КРАЙ СВОЙОГО ВІКНА

Як почувеш вночі край свого вікна,
Що щось плаче і хлипає важко,
Не тривожся зовсім,

не збавляй собі сна,

Не дивися в той бік, моя пташко!

Се не та сирота, що без мамі блука,
Не голодний жебрак, моя зірко;
Се розпука моя, невтишима тоска,
Се любов моя плаче так гірко.

БЕЗМЕЖНЕЄ ПОЛЕ

Безмежнеє поле в сніжному завою,
Ох, дай мені обширу й волі.

Я сам серед тебе, лиш кінь підо мною

І в серці нестерпній болі.

Неси ж мене, коню, по чистому полю

Як вихор, що тутка гуляє,

А чень утечу я від лютого болю,

Що серце моє розриває.

РОЗВІЙТЕСЯ З ВІТРОМ, ЛИСТОЧКИ ЗІВ'ЯЛІ

Розвійтеся з вітром, листочки зів'ялі,

Розвійтеся, як тихе зітхання!

Незгоєні рани, невтишені жалі,

Завмерлеє в серці кохання.

В зів'ялих листочках хто може

вгадати

Красу всю зеленого гаю?

Хто визнає, який я чуття скарб

багатий

В ті вбогії вірші вкладаю?

Ті скарби найкращі душі молодії

Розтративши марно, без тям,

Жебрак одинокий, назустріч недоли

Піду я сумними стежками.

Кесар Бѣмиловський

В ЧАРАХ КОХАННЯ

В чарах кохання мос дівування
Хочу я вільно, як пташка, прожити:
Вільне обрання і вільне кохання,
Серденьку воля, як хоче любити!
Шкода й розмови: святої любові
Силою в серце не можна вложити...

Поки шовкові чорнітимуть брови, —
Дайте-бо жить мені, дайте-бо жить!

Той мені шепче... той руки цілує,
Той тут навколiшки смирно стає,
Той мені вірші любовні віршує,
Той аж поклони, мов богові, б'є...
З них же один мені бачиться всюди!
До одного тільки серце лежить...

Поки горять мої полум'ям груди —
Дайте-бо жить мені, дайте-бо жить!

Нащо питати, якого кохаю?
Серденько зразу вгадало само.
Нащо шукати, котрий багатий?
Там, де багатство, там певне ярмо.
Ненька зітхає, а батенько лас;
Слава недобра про мене біжить...

Суд-пересуд... Але все те минас,
Дайте-бо жить мені, дайте-бо жить!

Що тут і батько, і рідная мати?
Що тут всі родичі, що увесь мир?
Все мені байдуже! Годі й казати...
Байдуже глум і людський поговор!
Серденько б'ється, і нис, і рветься,
В грудях гарячих пала і дрижить...
Поки аж молодість красна минеться,
Дайте-бо жить мені, дайте-бо жить!

Леся Українка

СТОЯЛА Я І СЛУХАЛА ВЕСНУ

Стояла я і слухала весну,
Весна мені багато говорила,
Співала пісню дзвінку, голосну,
То знов таємно-тихо шепотіла.

Вона мені співала про любов,
Про молодощі, радощі, надії,
Вона мені переспівала знов
Те, що давно мені співали мрії.

Максим Славінський

КОЛИ РОЗЛУЧАЮТЬСЯ ДВОЄ

(З Гейне)

Коли розлучаються двоє,
За руки беруться вони,
І плачуть, і тяжко зітхають,
Без ліку зітхають сумні.

З тобою ми вдвох не зітхали,
Ніколи не плакали ми;
Той жаль, оті тяжкі зітхання
Прийшли до нас згодом самі.

Михайло Гайворонський

ІХАВ КОЗАК НА ВІЙНОНЬКУ

(Народний варіант)

Іхав козак на війноньку,
Сказав: «Прощай, дівчинонько,
Прощай, дівчино, чорнобривонько,
Іду в чужу сторононьку.

Дай же, дівчино, хустину,
Може, я в бою загину,
Темної ночі накриють очі,—
Легше в могилі спочину».

Дала дівчина хустину,
Козак у бою загинув,
Темної ночі накрили очі,—
Легше в могилі спочинув.

Добрії люди насилу
Взяли нещасну дівчину,
Ген серед поля гнеться тополя
Та й на козацьку могилу.

Павло Тичина

ДЕСЬ НА ДНІ МОГО СЕРЦЯ...

Десь на дні мого серця
Заплела дивну казку любов.
Я ішов від озерця.
Ти сказала мені: «Будь здоров!
Будь здоров, ти мій любий юначе!...»

Ах, а серце і досі ще плаче.
Я ішов від озерця,
Десь на дні мого серця
Заплела дивну казку любов.

Говори, говори, моя мила:
Твоя мова — співучий струмок.
Ніч зірки посвітила.
Шепчуть вітру квітки: гей, в танок!
Повінчайся з туманами ночі...
Тихо так опівночі.

Ніч зірки посвітила.
Говори, говори, моя мила:
Твоя мова — співучий струмок.

Максим Рильський

ЯБЛУКА ДОСПІЛИ,
ЯБЛУКА — ЧЕРВОНІ!

Яблука доспіли, яблука — червоні!
Ми з тобою йдемо стежкою в садю.
Ти мене, кохана, проведеш до поля.
Я піду — і, може, більше не прийду.

Вже й любов доспіла
під промінням теплим.
І її зірвали радісні уста,—
А тепер у серці ось тремтить і грає,
Як тремтить на сонці гілка золота.

Гей, поля жовтіють і синіє небо,
Плугатар у полі ледве маячить...
Поцілуй востаннє, обніми востаннє:
Вміє розставатись
той, хто вмів любити.

Володимир Сосюра

КОЛИ ПОЇЗД У ДАЛЬ ЗАГУРКОЧЕ

Коли поїзд у даль загуркоче,
пригадаються знову мені
дзвін гітари у місячні ночі,
поцілунки й жоржини сумні...

Шум акацій... Посьолок і гони...
Ми на гору йдемо через гать...
А внизу пролітають вагони
і колеса у темі цокотять...

Той садок, і закохані зорі,
і огні з-під опущених вій,
од проміння і тіней узори
на дорозі й на шалі твоїй...

Твої губи — розтулена рана...
Ми хотіли й не знали — чого...
Од кохання, безвольна і п'яна,
ти тулилась до серця мого...

Ой ви, ночі Донеччини сині,
і розлука, і сльози вночі...
Як у небі ключі журавлині,
одинокі й печальні ключі...

Пам'ятаю: тривожні оселі,
темні вежі на фоні заграє...
Там з тобою у сірій шинелі
біля верб я востаннє стояв.

Я казав, що вернусь безумовно,
хоч і ворог — на нашій путі...
Патронташ мій патронами повний,
тихі очі твої золоті...

Дні пройшли... Одлетіла тривога...
Лиш любов як у серці багнет...
Ти давно вже дружина другого,
я ж — відомий український поет.

Наче сон... Я прийшов із туману
і промінням своїм засіяв...
Та на тебе, чужу і кохану,
я і славу б своєю проміняв.

Я забув би образу і сльози...
Тільки б знову йти через гать,

тільки б слухать твій голос — і коси,
твої коси сумні цілувать...

Ночі ті, та гітара й жоржини,
може, сняться тепер і тобі...
Сині очі в мосі дружини,
а у тебе були голубі.

Андрій Малишко

КИЇВСЬКИЙ ВАЛЬС

Ночі солов'їнії, ночі весняні,
Доли подніпровські наснились мені.

Знову цвітуть каштани,
Хвиля дніпровська б'є.
Молодість мила,— ти щастя моє. } 2

Далі неозорі, київські сади,
Друже незабутній, ти прийдеш сюди.

Знову цвітуть каштани,
Хвиля дніпровська б'є.
Молодість мила,— ти щастя моє. } 2

Стежки і доріженьки ген лягли
у даль.
В парі ми любилися, серденьку жаль.

Знову цвітуть каштани,
Хвиля дніпровська б'є.
Молодість мила,— ти щастя моє. } 2

Нам би ще зустрітися в солов'їну ніч,
Темлі зорі київські сяли б довіч.

Знову цвітуть каштани,
Хвиля дніпровська б'є.
Молодість мила,— ти щастя моє. } 2

ПІСНЯ ПРО КИЇВ

(Лірична)

Білі каштани,
Світлі огні,
Де б не бував я,—
Любі мені.

Київські ночі,
Зустрічі в саду —
В серці, куди не піду.

Гори високі,
Синь дніпрова,
Молодість наша
Вічно жива.

Київські ночі,
Зустрічі в саду —
В серці, куди не піду.

Ми покохалась
Там, де дуби,
В київським небі
Два голуби.

Кружать, здійсмають
Крилоньки свої,
Наче ми в парі, в сім'ї.

Так воно стане,
Так воно є,
...Білі каштани,
Щастя моє.

Рідна стелище,—
Ти моя весна,
Світла, погожа, ясна.

Київські ночі,
Зустрічі в саду —
В серці, куди не піду.

МИ ПІДЕМ, ДЕ ТРАВИ ПОХИЛИ

Ми підем, де трави похили,
Де зорі в ясній далині,
І карії очі, і рученьки білі
Ночами насняться мені.

За річкою за голубою
Дві чайки у хмару зліта,
В краю придніпровським
Ми стрілись з тобою,
Веселко моя золота.

Над полем заросені віти
Дубове верхів'я звело,
У парі з тобою ми будем любити
Усе, що на серці лягло.

І стеляться обрії милі,
І вечір в ясній далині,
І карії очі, і рученьки білі
Ночами насняться мені.

Платон Воронько

І ЧОГО ТІКАТИ...

Стрілася на полі, руку подала,
Чорною бровою тихо повела.

Ніжно усміхнулась, зникла у житах,
Хусточка майнула, наче білий птах.

Я повів бригаду славних косарів,
Хвилями покосів поле перебрів.

Думав, заховалась в житі, гущину,
А вона сміялась десь у далині.

А вона в'язала росяні снопи,
Колосок зривала з кожної копи.

Як ішла додому в житньому вінку,
Радо всі вітали дівчину швидко.

Лиш у мене серце билось гаряче:
Думав, чорноока знову утече.

Утекла б, та в полі скрізь уже стерв'я.
Утекла б, та серце дівчину спиня.

І чого тікати, як зійшлись путі,
Як любов еднає щастям у житті!..

Степан Крижанівський

БЕРІЗКА

Кожен вечір дожидаю —
Вийдеш ти чи ні?
Кожен вечір виглядаю
У далечині.

Бачу: в білому убранні
Край твоїх воріт
Хтось в неясному смерканні
Все стоїть, стоїть...

Чи не ти мене чекаєш
В еумі самоти?
Я лечу і повертаю,—
Ні, не ти, не ти...

Край воріт, сумна і мила,
В білому вбранні
Жде мене берізка біла
У самотині.

Скільки раз імла вечірни
Маяла крильми,
Скільки раз берізка вірна
Виглядала з тьми.

Ти ж десь довго забарилась,
Не вернулась в дім.
Ти берізкою лишилась
В спогаді моїм!

Олекса Новицький

ТИ ЛЮБОВ МОЯ

Ой дівчино, чим ти полонила
Юне серце в той вечірній час?

Ти любов моя,
Ой ти, дівчинонько
Гордая!

Перейду несходжені дороги,
Пронесу в душі твоє ім'я.

Ти любов моя,
Ой ти, дівчинонько
Гордая!

Все без тебе я,
Ой ти, любов моя
Ніжняя!

Все без тебе я,
Ой ти, дівчинонько
Гордая!

Олекса Ющенко

ЛІРИЧНА

Зорі сяють вдалині,
Та здасться знов мені,
Що очей то любий цвіт,
Що про мене ти згадав,
Про кохання заспівав
І мені послав привіт...

Серце, щире, молоде,
Викликає, вірно жде
У вечірній тихий час...
Може, ще ти не знайшов
Ту омріяну любов,
Знай, вона шукає нас.

Заквітчалися гаї,
Не змовкають солов'ї,
Пісня до Дніпра веде.
Наші зйдуться путі,

Ми зустрінемося в житті,
Не розлучимося ніде...

Непаче квіти весняні,
Розцвілися наші дні,
А в серцях цвіте любов...
Вірю, прийдеш, друже мій,
І не будь мені одній...
Ти мені приснився знов!

Терень Масенко

ЛЮБОВ МОЯ

Знову осінь над гаями,
Жовтий лист сади встеля.
За далекими полями
Ти живеш, любов моя!

Де летять ключі під небесами,
Де в прозорім сяєві земля —
За далекими полями
Ти живеш, любов моя!

Ще недавно ми ходили
По зарошених стежках,
А тепер тумани вкрили
Шлях дніпровський, дальній шлях.

Чом же ми тоді не дорожили
Тим, що квітне тільки раз в серцях?
А тепер тумани вкрили
Шлях дніпровський, дальній шлях.

Над лугами хмари-тучі,
Я один іду в сади.
Кожну мить ми нерозлучні
І розлучені завжди.

Чи удвох почуємо із кручі
Тихий плин дніпровської води?
Кожну мить ми нерозлучні
І розлучені завжди.

Прийде май — і квітка кожна
Нагада тебе мені.
Пісня, тиха і тривожна,
Знайде друга вдалині.

Нам в розлуці, в самоті не можна
Зустрічать весни і щастя дні.
Пісня, тиха і тривожна,
Знайде друга вдалині.

Роман Савицький

ГУЦУЛКА КСЕНЯ

Темна нічка гори вкрила,
Полонину всю залила,
А в ній постать сніжно-біла,
Гуцул Ксеню в ній впізнав.

Гуцулко Ксеню,
Я тобі на трембіті
Лиш одній в цілім світі
Розкажу про любов.

Пролетіло жарке літо,
Гуцул іншу любить скрито,
А гуцулку синьооку
В ніч останню він проща.

Гуцулко Ксеню,
Я тобі на трембіті
Лиш одній в цілім світі
Розкажу про свій жаль.

Черемощу грали хвилі,
Сумували очі сині,
Тільки вітер на соснині
Сумну пісню завивав.

Душа страждає,
Звук трембіти лунає,
А що серце кохас,
Бо гаряче, мов жар.

ЧЕРВОНІ МАКИ

Мак червоний між житами,
Срібний місяць над полями.
В ніч таку, коли все спить, } 2
Щось у житі шелестить.

То нещасная дівчина,—
А любов в усім причина,—
Що збирає маків цвіт,
Плаче, тужить на весь світ.

Червоні маки, цвіти кохання,
Болючий спомин, тихе ридання,
Червоні маки, чудові квіти,
І згадка в тім минулих літ.

Мак червоний між житами,
Срібний місяць над полями.
В ніч таку, коли все спить, } 2
Щось у житі шелестить.

Михайло Ткач

МАРІЧКА

В'ється, наче змійка,
непокоїна річка,
Тулиться близенько
до підніжжя гір.
А на тому боці — } 2
там живе Марічка
В хаті, що сховалась
у зелений бір.

Як з кімнати вийде,
на порозі стане,
Аж блищить красою
широчінь ріки.
А як усміхнеться,
ще й спідлоба гляне — } 2
«Хоч скачи у воду!» —
кажуть парубки.

Не питаєте, хлопці,
 чом я, одинокий,
 Берегом так пізно
 мовчазний ходжу!
 Там, на тому боці,
 загубив я спокій,
 А туди дороги
 я не нахожу. } 2

Та нехай сміється
 неспокійна річка,
 Все одно на той бік
 я путі знайду.
 Чусш чи не чусш,
 чарівна Марічко?
 Я до твого серця
 кладку прокладу. } 2

Любов Забашта

ОЙ ВЕРБИЧЕНЬКО

Ой вербиченько,
 Біле личенько,
 Ти шовкова сон-трава,
 Пройду отавами,
 Зелен-муравами,
 На серці згадка ожива. } 2

Голос милого
 Незрадливого,
 Ніжно кликав мене в даль,
 Бринів за хатою
 Росою-м'ятою,
 Подарував мені печаль. } 2

Він з чорпивою,
 Ще й лукавою
 Ділить серденько своє,
 Мені ж на ганочку
 Аж до світаночку
 Сумна зозуля десь кує. } 2

Ой вербиченько,
Темна ніченько,
Синя хвиля з-під весла,
А ми стрічалися
Та й не побралися,
Доріжка терном поросла.

} 2

Олена Пономаренко

ПІСНЯ З ПОЛОНИНИ

Сонце сіло за горами
Та й за Верховину,
А гуцул давно чекає
Кохану дівчину.

Приспів:

Пісне з полонини,
Полинь до дівчини!
Розкажи, як я кохаю,
Як її чекаю.

} 2

Так запали в душу коси
Стрічками обвиті,
Як волошки сині очі —
Єдині на світі.

Приспів.

Не розкажуть про кохання
Їй уста несмілі,

В пісні серце розкриваю
Я дівчині милій.

П р и с п і в.

А коли засяють зорі
Понад рідним плаєм,
Ніжну пісню про кохання
Разом доспіваєм.

П р и с п і в.

Василь Діденко

НА ДОЛИНИ ТУМАН

На долині туман,
На долині туман упав,
Мак червоний в росі,
Мак червоний в росі скупав.

По стежині дівча,
По стежині дівча ішло,
Тепле літо в очах,
Тепле літо в очах цвіло. 2

На долині туман,
На долині туман упав.
Білі ніжки в росі,
Білі ніжки в росі скупав.

Понад гору дівча,
Понад гору дівча ішло,
Мак червоний в село,
Мак червоний в село несло.

За дівчам тим і я,
За дівчам тим і я ступав,
Бо в долині туман,
Бо в долині туман розтав. 2

Микола Юрійчук

ЧЕРЕМШИНА

Знов зозулі чути голос в лісі,
Ластівки гніздечко звили в стрісі,
А вівчар жене отару плаєм,
Тьохнув пісню соловей за гасм.

П р и с п і в.

Всюди буйно квітне черемшина,
Мов до шлюбу вбралася калина,
Вівчара в садочку,
В тихому куточку,
Жде дівчина, жде.

Йшла вона в садок повз осокори,
Задивилась на високі гори,
Де з беріз спадають чисті роси,
Цвіт калини приколола в коси.

П р и с п і в.

Вже за обрій сонечко сідає,
З полонини їй вівчар співає:

«Я прийду до тебе, як отару
З водопою зажену в кошару».

П р и с п і в.

Ось і вечір, вівці біля броду
З Черемошу п'ють холодну воду.
У садочку вівчара стрічас
Дівчинонька, що його кохас.

П р и с п і в.

ЗМІСТ

Народні пісні

Ой дівчино, шумить гай	9
Взяв би я бандуру	11
Ой ти, дівчино заручена	12
Тихо, тихо Дунай воду несе	13
Приїхали три козаки	15
Ой не світи, місяченьку	17
Одна гора високая	18
Дощик, дощик	19
Ой зійди, зійди, ясен місяцю	20
Ой у полі три криниченьки	22
Пливе човен	24
Ой ти, дівчино, горда та пишна	26
Ой не шуми, луже	28
В кінці греблі шумлять верби	30
Ой на гору козак воду носить	31
Ой хмелю ж мій, хмелю	32
Якби мені не тиночки	34
Ой при лужку, при лужку	35
Посадила огірочки	37
У сусіда хата біла	39
На городі верба рясна	41
Ой у полі вітер віє	42
Тече вода каламутна	43
Вівці, мої вівці	45
Ой за гаєм, гаєм	46
Ой летіла горлиця	47
Ой у полі жито	48
Ой не спиться й не лежиться	49

Ой гиля-гиля, гусоньки, на став	50
Ой у полі озерецько	51
За городом качки пливуть	53
По той бік гора	55
Тече річка невеличка	57
Козак од'їжджає, дівчинонька	60
плаче	62
Чом дуб не зелений	64
Половина саду цвіте	66
Гаю, гаю, зелен розмаю	67
Копав, копав криниченьку	68
І шумить, і гуде	69
Ой у полі криниченька	71
Ой піду я лугом, лугом	73
Ой не цвіти буйним цвітом	75
Ой я нещасний	76
Стелися, барвінку	78
Спать мені не хочеться	80
А вже третій вечір	81
Ой чого ти, дубе	82
Нежонатий ходжу	83
Розпрягайте, хлопці, коні	85
Коло млина кременина	87
Ой не ходи, Грицю	87

Пісні та романи літературного походження

Пісні та романи невідомих авторів	93
Місяць на небі, зіроньки сяють	94
Скажи, нащо тебе я полюбила	96
Тихо, в вечірнім промінні	97
Бабусю рідненька	97

Не питай, чого в мене заплакані очі	99
Дівчино кохана, здорова була	100
Цвіте терен, цвіте терен	101
Вечір надворі	103
Мені минуло літ шістнадцять	104

Семен Климовський

Їхав козак за Дунай (<i>Народний варіант</i>)	105
---	-----

Іван Котляревський

Чого ж вода каламутна	107
Віють вітри	108
Сонце низенько	110
Ой я дівчина полтавка	111

Євген Гребінка

Ні, мамо, не можна нелюба любить!	112
--	-----

Віктор Забіла

Не щебечи, соловейку	114
--------------------------------	-----

Михайло Петренко

Дивлюсь я на небо	116
-----------------------------	-----

*Олександр Афанасьєв-Чужбин-
ський*

Скажи мені правду	118
-----------------------------	-----

Антон Шашкевич

Там, де Ятрань круто в'ється (<i>Народний варіант</i>)	120
---	-----

Денис Бонковський

Гандзя	121
------------------	-----

Семен Гулак-Артемовський

Чорной хмарою дуброва	124
Ой казала мені мати	125

Володимир Александров

Я бачив, як вітер берізку зломив	127
----------------------------------	-----

Тарас Шевченко

Така її доля	129
Плавай, плавай, лебедонько	130
Ой одна я, одна	131
Нащо мені чорні брови (<i>Народ- ний варіант</i>)	132

Костянтин Думитрашко

Чорнії брови, карії очі (<i>Народ- ний варіант</i>)	133
---	-----

Степан Руданський

Повій, вітре, на Україну (<i>Народ- ний варіант</i>)	134
Мене забудь	136
Ти не моя	137

Михайло Старицький

Ніч яка місячна, зоряна, ясная! (<i>Народний варіант</i>)	138
--	-----

Марко Кропивницький

Ой у саду на вишеньці	140
---------------------------------	-----

<i>Іван Франко</i>	
Ой ти, дівчино, з горіха зерня . . .	142
Як почуєш вночі край свого вікна	143
Безмежне поле	144
Розвійтеся з вітром, листочки зів'ялі	145

<i>Кесар Білиловський</i>	
В чарах кохання	146

<i>Леся Українка</i>	
Стояла я і слухала весну . . .	148

<i>Максим Славінський</i>	
Коли розлучаються двоє (З Гейне)	149

<i>Михайло Гайворонський</i>	
Їхав козак на війноньку (Народний варіант)	150

<i>Павло Тичина</i>	
Деся на дні мого серця... . . .	151

<i>Максим Рильський</i>	
Яблука допіли, яблука — червоні!	152

<i>Володимир Сосюра</i>	
Коли поїзд у даль загуркоче . .	153

<i>Андрій Малишко</i>	
Київський вальс	156
Пісня про Київ (Лірична) . . .	158
Ми підемо, де трави похилі . .	160

<i>Платон Воронько</i>	
І чого тікати...	161

<i>Степан Крижанівський</i>	
Берізка	163

<i>Олекса Новицький</i>	
Ти любов моя	165

<i>Олекса Ющенко</i>	
Лірична	166

<i>Терен Масенко</i>	
Любов моя	168

<i>Роман Савицький</i>	
Гуцулка Ксеня	170
Червоні маки	172

<i>Михайло Ткач</i>	
Марічка	173

<i>Любов Забашта</i>	
Ой вербиченько	175

Олена Пономаренко	
Пісня з полонини	177
Василь Діденко	
На долині туман	179
Микола Юрійчук	
Черемшина	181

СТРУПІ СЕРДЦА

Українские песни о любви
(на украинском языке)

Видавництво «Дніпро»,
Київ, Володимирська, 42

Художник *В. С. Перегальський*
Макет *А. К. Тетяри*
Редактор *С. А. Зазерола*
Художній редактор *В. Я. Манжос*
Технічний редактор *О. П. Язніс*
Коректор *О. С. Назаренко*

Виготовлено на Київській
книжковій фабриці «Жовтень»
Комітету по пресі при Раді
Міністрів УРСР.
Київ. Артема, 23-а

БФ 00263. Зазано на виробництво
24/IV 1966 р. Підписано до друку
4/VIII 1966 р. Формат 60×90/16.
Фіакци, друк, арк. 3. Умовн. друк.
арк. 3. Обліково-видавн. арк. 3.688.
Ціна 30 коп. Тираж 100 000.
Замовлення 790.

